

Strateegia meetme nimetus

MEEDE 2 Ettevõtluse meede Alameede 2.1 Ettevõtluskeskkonna arendamine

Strateegia meetme rakendamise vajaduse lühikirjeldus

Koostööd ettevõtlusvaldkondades tehakse peamiselt kahes valdkonnas – puidutöötlemise ja mööblitööstuse ning toiduainete tootmises. Toimivad kaks koostöövõrgustikku UMA MEKK ja Kagu- Eesti Puiduklaster. Kuna need kaks valdkonda on olulised majandusarengu vedajad tegevuspiirkonnas, on mõlema valdkonna koostöö jätkuv toetamine oluline ka uuel perioodil. Oluliseks on ka teiste erinevate ettevõtjatevaheliste koostööde toetamine. Jätkuvalt on tegevuspiirkonnas oluline toetada infrastruktuuri investeeringud, mis aitaks parandada ettevõtluskeskkonda üldisemalt.

Kui ettevõtlusaktiivsust võib tegevuspiirkonnas hinnata kõrgeks, siis murekohaks võib pidada seda, et noori siseneb tööturule vähem kui inimesi lahkub pensionile. Seetõttu peetakse oluliseks panustada noorte aktiivsuse suurendamisele läbi noorte ettevõtlikkuse arendamise.

Arenguvajadused, mis antud meetme rakendamise vajadust toetavad, on järgmised:

- Tugevdamiseks ettevõtjatevahelist koostööd pakkuda enam asjakohast koolitust (turundus, tootearendus, tootmiskorraldus), õppereise maailmapildi laiendamiseks ning omavahelise infovahetuse võimalusi;
- Ühistegevust võiks olla rohkem. Soodustada/tugevdada ühistegevust – ühised messikülalused, ühisstendid, tugevad sektoripõhised klasterid, tugevam koostöö ettevõtjate endi vahel;
- Võimaldada ettevõtjatel ühisinvesteeringute tegemist, nt ühiskööride rajamiseks, tootmisettevõtete seadmete soetamiseks jm;
- Jätkuvalt on vajalik toetada ettevõtete arenguks vajaliku infrastruktuuri (k.a. sel perioodil ka lairiba ühenduste parandamist), ligipääsetavuse ja tehnilise seisukorra parandamist;
- Vajalik on suurendada Võrumaa kultuurilise ja loodusliku omapära rakendamist ettevõtluses, sh siduda enam Võru kultuuri eripära turismisektoriga (söök, saun, keel, laul, tants)

Strateegia meetme eesmärk

1. Toimib ettevõtjatevaheline ühistegevus erinevate koostöövõrgustike ja omavahelise koostöö kaudu
2. Tegevuspiirkonna ettevõtjad kasutavad võrumaist kultuuripärandit, kohalikku ressursi ja on partnerid noorte ettevõtlikkuse arendamisel
3. Tegevuspiirkonna noored on ettevõtlikud ja omavad nii töö- kui ettevõtluskogemust
4. Ettevõtted pakuvad kvaliteetseid ja lisandväärtust loovaid tooteid ja teenuseid

Toetatavad tegevused

1. Tootearendus mitme ettevõtja koostöös teenuste või toodete pakkumiseks (sh tootearenduseks vajalikud investeeringud, seadmed, projekteerimine);
2. Teenuse arendus, mis on suunatud Võrumaa Partnerluskoogu tegevuspiirkonna elanikele (sh teenuse arenduseks vajalikud investeeringud, seadmed);
3. Ühisturustamine ettevõtete koostöös (s.t. kolme või enama ettevõtte koostöös, koostöö katuseorganisatsioonide ja ettevõtjate liitude kaudu) ühiselt teenuste pakkumiseks;
4. Infrastruktuuriinvesteeringud ettevõtluse seisukorra parandamiseks, s.t. elektrivarustuse, veevarustuse, kanalisatsiooni ja telekommunikatsiooni investeeringud ja investeeringud teedesse;
5. Ettevõtlust toetavate klasterite ja võrgustike arendamiseks vajalikud mittetootlikud investeeringud (taotleja saavad vaid MTÜ-d ja SA-d, mis tegutsevad ettevõtjate katuse- ja tugiorganisatsioonide või ettevõtjate ühendustena);
6. Mootorsõiduki ostmise kulud, mille sihtotstarve on tegevusgrupi tegevuspiirkonnas elanikele teenuste osutamine
7. Ettevõtjate tugisüsteemi loomine ja rakendamine
8. Noorte ettevõtlikust arendavad tegevused
9. UMA MEKK kaubamärgi ja kohaliku toidu arendamist toetavad tegevused ja investeeringud

Meetme sihtgrupp

Mikro- ja väikeettevõtted, MTÜ, SA, kohalikud omavalitsused ja kohalik LEADER tegevusgrupp. Mikroettevõtte, kes annab tööd alla 10 inimesele ja kelle aastane bilansimaht või aastakäive ei ületa 2 miljonit eurot. Väikeettevõtte, kes annab tööd alla 50 inimesele ja kelle aastane bilansimaht või aastakäive ei ületa 10 miljonit eurot.

Meetme tegevused tuginevad Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artiklitele

Artiklid 14; 17; 19; 35; 45.

Abikõlblikud kulud

Vastavalt maaelu ministri määruse 23.10.2015 nr 11 „Kohaliku tegevusgrupi toetus ja LEADER projektitoetus“ §30 alusel:

(1) Toetatava tegevuse või investeeringu abikõlbliku kulu moodustavad tegevuse elluviimiseks või investeeringu tegemiseks vajalike kulude, sealhulgas omanikujärelevalve, muinsuskaitse järelevalve tegemise maksumus kokku kuni 3 % investeeringuobjekti ehitustööde maksumusest ja kavandatava ehitise projekteerimistööde maksumus kuni 10% investeeringuobjekti ehitustööde maksumusest ning abikõlbliku tegevuse või investeeringu tähistamiseks vajalike sümbolite maksumus;

(2) Projektitoetuse abikõlblikud kulud on:

1. Ehituse ehitamise ja parandamise kulud
2. Veevarustus- kanalisatsiooni- ja reoveepuhastussüsteemi, elektrisüsteemi ja elektripaigaldise, uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu ja sissepääsutee ehitamise kulud ning nende juurde kuuluvate seadmete ostmise, paigaldamise ja vastava võrguga liitumise kulud.
3. Masina, seadme sisseadme või muu põhivara ostmise, liisimise ja paigaldamise kulud;
4. Maastikusõiduki või mootorsõiduki ostmise ja liisimise kulud, kui selle otstarve on teenuse osutamine tegevuspiirkonnas, ning kui toetust taotleb ettevõtja, MTÜ või SA;
5. Infotehnoloogilise lahenduse tarkara ostmise ja paigaldamise kulud;
6. Teostatavasuuringu koostamise kulud;
7. Sellise töö, teenuse ja kauba ostmise kulud, mis ei ole punktides 1-6 nimetatud tegevuse osa

(3) Lõike 2 punktides 1 ja 2 nimetatud tegevuste osaks võivad olla kavandatava ehitise projekteerimistööd, sealhulgas muinsuskaitseaduse alusel kehtestatud korras muinsuskaitse eritingimuste koostamise kulud, kavandatavale ehitustööle ehitustöödele ehitusseadustiku alusel kehtestatud korras omanikujärelevalve tegemise kulud ja muinsuskaitseaduse alusel kehtestatud korras järelevalve tegemise kulud;

(4) Kasutatud masina või seadme ostmise ja liisimise kulud on abikõlblikud, kui projektitoetust taotleb ettevõtja, MTÜ või SA tõendab, et:

1. masina või seadme ostmiseks või liisimiseks ei ole hinnapakkuja varem saanud toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi või vähese tähtsusega abi;
2. masina või seadme hind ei ületa selle turuväärtust ja on uue samaväärse masina või seadme hinnast madalam;
3. masina või seadme eeldatav kasutusiga on vähemalt viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.

Lisaks:

Projektijuhtimise on abikõlblik MTÜ ja SA ühisprojektide puhul;

Abikõlblik kulu peab olema mõistlik, põhjendatud, selge, üksikasjalikult kirjeldatud, majanduslikult otstarbekas ja toetuse eesmärgi saavutamiseks vajalik. Projektitoetuse taotleja tagab kasutatava toetusraha otstarbeka ja säästliku kasutamise.

Mitteabikõlblikud kulud

1. Investeeringud ja tegevused, mis on tehtud enne projektitaotluse esitamist PRIA-le;
2. Organisatsiooni üldkulud;

Vastavalt maaelu ministri määruse 23.10.2015 nr 11 „Kohaliku tegevusgrupi toetus ja LEADER projektitoetus“ § 31 alusel ei ole abikõlblikud järgmised kulud:

3. Maa ja olemasoleva ehitise ostmise ning üürimise või rentimise kulud, välja arvatud kontoriruumi ja ürituse korraldamiseks vajaliku maa ja ruumi rentimise kulud;
4. Käibemaks juhul, kui projektitoetuse taotlejal on võimalik taotleda selle tagastamist käibemaksuseaduse alusel;
5. Sularahamaksud;
6. Riigilõiv, teenustasu pangatoimingu eest, tagatismakse, intress ja muu finantsteenusega seotud kulu;

7. Õigus- ja raamatupidamisteenuse kulud;
8. Viivis, trahv ja muu rahaline karistus ning kohtumenetluse korral menetluskulud;
9. Kulutused stipendiumile, annetustele, auhindadele, meenetele ja kingitustele, välja arvatud kingitused §-s 29 nimetatud koostööprojekti korral;
10. Erisoodustuselt tulumaksuseaduse § 48 lõike 4 tähenduses tasutav maks;
11. Eksperdi või projektijuhi töötasu, sealhulgas sotsiaal- ja tulumaks ning kohustusliku kogumispensioni ja töötuskindlustusmaksed, kui ekspert või projektijuht on ametnik või avalikus teenistuses töötav töötaja või riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse hallatava asutuse töötaja, kelle tööülesanded on sarnased toetatava tegevusega;
12. Sõiduauto ostmise ja liisimise kulud;
13. Kulud, mis on seotud liisingulepinguga, nagu liisinguandja kasumimäär, intressi refinantseerimiskulud, üldkulud ja kindlustusmaksed;
14. Liisingumakse, kui asja omandiõigus ei ole viie aasta möödudes arvates PRIA poolt projektitaotluse rahuldamise otsuse tegemisest, kuid mitte hiljem kui 2023. aasta 30. juunil üle läinud toetuse saajale;
15. Kohaliku omavalitsuse üksuse ülesande asendamiseks tehtud kulud;
16. Kulud, mis on vastuolus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 III jaotise I ja II peatükis nimetatud meetmete ning sama määruse artiklites 60 ja 61 sätestatud nõuetega;
17. Projekti toetatava tegevuse elluviimisega seotud üldkulud, välja arvatud ühis-, teadmussiirde- ja koostööprojekti projektijuhtimisega seotud otsesed personalikulud ja kaudsed kulud;
18. Ühis-, teadmussiirde- ja koostööprojekti elluviimisega seotud projektijuhtimise otsesed personalikulud ja kaudsed kulud, kui projektitoetuse taotleja on kohaliku omavalitsuse üksus või põllu- ja maamajanduse valdkonna riigimuseum;
19. Ühis-, teadmussiirde- ja koostööprojekti elluviimisega seotud projektijuhtimise otsesed personalikulud, mille maksumus ületab 20 protsenti ühis-, teadmussiirde- ja koostööprojekti projektijuhtimisega seotud abikõlblikest kuludest, sealhulgas projektijuhi brutotunnitasu, mis ületab kümnet eurot;
20. Projektijuhtimise otsesed personalikulud ja kaudsed kulud, mille maksumus on arvatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 45 lõike 2 punktides a ja b nimetatud abikõlblikest kuludest;
21. Kasutatud kauba ostmise ja liisimise kulud, välja arvatud § 30 lõikes 4 sätestatud juhul;
22. Kulud, mis ületavad Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 99 lõikes 6 nimetatud võrdlushindade kataloogi kantud asja või teenuse piirhinda, kui taotletakse toetust asja või teenuse kohta, mis on kantud nimetatud võrdlushindade kataloogi;
23. Ühis- ja koostööprojekti osaleva selle partneri kulud, kes ei ole taotleja;
24. Ehitustegevus, mis ei võimalda selle elluviimise järel ehitist sihipäraselt kasutada;
25. Muud kulud, mis ei ole tegevuse elluviimisega või investeeringu tegemisega otseselt seotud.

Kaudsete abikõlblike kulude hüvitamine

Vastavalt maaelu ministri määruse 23.10.2015 nr 11 „Kohaliku tegevusgrupi toetus ja LEADER projektitoetus“ §32 alusel:

1. Toetatavate tegevuste elluviimise käigus tekkinud kaudsed abikõlblikud kulud hüvitatakse vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 67 lõike 1 punktile d ja artikli 68 lõike 1 punktile b kindla määra alusel, mis on **15 protsenti** abikõlblikest projektijuhtimise otsestest personalikuludest.
2. Kaudseteks kuludeks loetakse projektijuhtimisega kaasnevad järgmised tegevuskulud:
  - 1) kulud bürootarvetele;
  - 2) sidekulud, sealhulgas telefoni- ja postikulu;
  - 3) infotehnoloogia kulud, sealhulgas kontoritehnika üür, rent ja liising ning serverite, võrkude ja kontoritehnika hooldus- ja paranduskulud;
  - 4) projektijuhi tööruumi üür või rent ja selle tööruumi kommunaalkulud, sealhulgas kütte-, vee- ja elektrikulud ning ruumide koristamise kulud;
  - 5) sõidukulud;
  - 6) raamatupidamiskulud;
  - 7) toetatava tegevuse elluviimisega seotud pangakonto haldamise kulud ja toetatava tegevuse elluviimisega seotud makse ülekandetasu.
3. Projektijuhtimise otsesteks personalikuludeks loetakse tegevuste elluviimisega kaasnevad järgmised

kulud:

- 1) tegevusi elluviiva projektijuhi personalikulud, sealhulgas töötasu, lisatasu, preemia, puhkusetasu või puhkusetootus, mis on kooskõlas samasisulise töö eest makstava palgataseme või töötasuga;
- 2) töölepingu lõpetamise ja muu seadusest tulenev hüvitis;
- 3) seadusest tulenevad maksud ja maksed punktides 1 ja 2 nimetatud kuludelt, sealhulgas sotsiaalmaks, töötuskindlustusmaks ja haigushüvitise tööandjapoolne osa;
- 4) füüsilise isikuga sõlmitud töövõtu- või käsunduslepingu alusel makstav tasu ning sellelt tasult arvestatud sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaks.

4. Kaudsete kulude hüvitamise korral toetuse väljamaksmisel abikõlbliku kaudse kulu tegelikku maksumust ja tasumist ei tõendata ega kontrollita ning selline kulu ei kuulu hüvitamisele kuludokumendi alusel.

Nõuded investeringu ja tegevuse hinnapakumise kohta

Vastavalt maaelu ministri määruse 23.10.2015 nr 11 „Kohaliku tegevusgrupi toetus ja LEADER projektitoetus“ §33 alusel:

1. Kui tegevuse või investeringu käibemaksuta maksumus ületab 5000 eurot, on projektitoetuse taotleja või projektitoetuse saaja saanud vähemalt kolmelt asjakohast teenustosutavalt, tööd pakkuvalt või kaupa müüvalt isikult võrreldavad hinnapakumused koos projektitoetuse saaja väljastatud tehniliste tingimuste loeteluga, mis osutavad tehnilisele spetsifikatsioonile;
2. Kui tegevuse või investeringu käibemaksuta maksumus on vahemikus 100–5000 eurot või kui asjaomasel valdkonnas on ainult üks teenuse osutaja, töö pakkuja või kauba müüja, on projektitoetuse taotleja või projektitoetuse saaja saanud vähemalt ühe hinnapakumuse koos projektitoetuse saaja väljastatud tehniliste tingimuste loeteluga, mis osutavad tehnilisele spetsifikatsioonile;
3. Väljavalitud hinnapakumuse ei tohi olla põhjendamatult kõrge võrreldes tavaliselt sarnase tegevuse eest tasutava hinnaga;
4. Väljavalitud hinnapakumuse peab olema objektiivselt põhjendatud ja juhul, kui projektitoetuse saaja ei ole saanud nõutud arvu hinnapakumusi või valinud odavaimat hinnapakumust, peab selle kohta esitama põhjenduse;
5. Projektitoetuse saaja ja isik, kellelt projektitoetuse taotleja või projektitoetuse saaja tellib teenuse või töö või ostab kaupa, ning nende osanik, aktsionär või tulundusühistu liige või juhatuse või nõukogu liige või seltsinglane ei tohi kuuluda üksteise juhatuse ega nõukokku ega omada osalust üksteise äriühingus, välja arvatud juhul, kui tegevuse või investeringu käibemaksuta maksumus ei ületa 1000 eurot või kui projektitoetuse saaja on kohalik tegevusgrupp ja tegevuse või investeringu käibemaksuta maksumus ei ületa 5000 eurot;
6. Kui tegevuse või investeringu käibemaksuta maksumus ületab 1000 eurot ning kui projektitoetuse taotleja või projektitoetuse saaja on kohalik tegevusgrupp ja hinnapakkuja on sama kohaliku tegevusgrupi juhatuse liige või tegevjuht või kohaliku tegevusgrupi juhatuse liige või tegevjuht on hinnapakkuja osanik, aktsionär või tulundusühistu liige või juhatuse või nõukogu liige, on projektitoetuse taotleja või projektitoetuse saaja saanud vähemalt kolm võrreldavat hinnapakumust;
7. Projektitoetuse saaja ei tohi jaotada tegevuse hinnapakumust osadeks, kui toetatava tegevuse elluviimiseks või investeringu tegemiseks vajalik teenus, töö või kaup on funktsionaalselt koos toimiv;
8. Hanke korraldamisel järgitakse riigihangete seadust, kui projektitoetuse taotleja on hankija riigihangete seaduse § 10 tähenduses;
9. Hinnapakumuse võtmisel järgitakse § 19 lõikes 8 sätestatud ning ehitustegevuse puhul lisaks § 19 lõikes 9 sätestatud;
10. Kui projektitoetuse saaja taotleb toetust kasutatud masina või seadme ostmiseks, peab taotleja olema saanud vähemalt ühe hinnapakumuse kasutatud seadme või masina kohta ja ühe hinnapakumuse uue samaväärse seadme või masina kohta, kui uus samaväärne seade või masin ei ole Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 99 lõike 6 kohaselt kantud põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse;
11. Kui projektitoetuse saaja taotleb toetust Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 99 lõikes 6 nimetatud võrdlushindade kataloogi kantud asja kohta, ei pea projektitoetuse saaja olema saanud hinnapakumust;
12. Kui lõikes 1 nimetatud tehniliste tingimuste loetelu on avaldatud riigihangete registris, võib projektitoetuse saaja saada vähem kui kolm hinnapakumust, kui tegevuse või investeringuobjekti käibemaksuta maksumus on vahemikus 5000 – 10 000 eurot.

Lisaks:

13. Hinnapakumuse peab sisaldama taotleja nime, hinnapakkuja nime ja kontaktandmeid, hinnapakumise koostamise kuupäeva, hinnapakumise kehtivusaega (vähemalt 6 kuud taotluse esitamise kuupäevast) ning toetatava tegevuse käibemaksuta maksumust;

Kohaliku tegevusgrupi nõuded projektitoetuse taotlejale ja toetuse saajale (sh. dokumendid , mida peab projektitoetuse taotleja esitama taotluse esitamisel)

Projektitoetuse taotlejale esitatavad nõuded:

1. Taotleja tegutseb VPK tegevuspiirkonnas;
  2. Taotleja on eelnevalt esitanud projektikavandi elektroonselt või käinud MTÜ Võrumaa Partnerluskogu kutsel kohapealsel nõustamisel;
  3. Taotleja reaalne majandustegevus peab olema kestnud vähemalt 1 aasta (ettevõtja puhul), MTÜ ja SA peab olema tegutsenud 6 kuud;
  4. Kui taotleja on hankija „Riigihangete seaduse“ tähenduses peab ta hangete läbiviimisel järgima lisaks „Riigihangete seaduses“ kehtestatud nõudeid;
  5. Ühisprojekti puhul peab olema minimaalselt üks partner;
  6. Koolitusteenuse osutamisel peavad nii teenuse pakkuja kui ka osutaja omama asjakohast suutlikkust ja töökogemust pakutavas valdkonnas vähemalt 1 aasta;
  7. Taotleja saab ühes voorus esitada ühte meetmesse ühe taotluse;
  8. Uue põlvkonna elektroonilise side juurdepääsuvõrgu rajamisel saab taotleda võrgu rajamist kuni 1,5 km ulatuses ja maksimaalselt ühe projektitaotluse kohta 10 000 eurot;
  9. Õppereisid peavad kaasama piirkonnaüleseid organisatsioone;
- Vastavalt maaelu ministri määruse 23.10.2015 nr 11 „Kohaliku tegevusgrupi toetus ja LEADER projektitoetus“ §27 alusel:
10. Taotleja vastab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 III jaotise I peatükis ja strateegia meetmes nimetatud taotleja kohta esitatud nõuetele ning riigiabi reeglitest tulenevatele nõuetele;
  11. Taotleja ei ole riikliku maksu võlga või tema riikliku maksu võla tasumine on ajatatud ja maksuvõla tasumise ajatamise korral on maksuvõlg, mille tasumise tähtaeg on möödunud, tasutud ettenähtud summas;
  12. Taotleja ei ole saanud ega taotle samal ajal sama tegevuse või investeeringuobjekti kohta toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi;
  13. Taotleja on varem riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest saanud ja tagasimaksmisele kuulunud summa tähtajal tagasi maksnud või toetuse tagasimaksmise ajatamise korral tagasimaksed tasunud ettenähtud summas;
  14. Taotleja suhtes ei ole algatatud likvideerimismenetlust ega kohtuotsusega välja kuulutatud pankrotti;
  15. Tähtajaliselt asutatud projektitoetuse taotleja puhul ei ole see tähtaeg lühem kui viis aastat arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.
  16. Projektitoetuse taotleja ei või toetatava tegevuse elluviimist või investeeringu tegemist alustada varem ja tegevuse elluviimist või investeeringu tegemist tõendavad dokumendid ei või olla väljastatud varem kui kohaliku tegevusgrupi poolt projektitaotluse PRIAle esitamise päevale järgneval päeval.
- Vastavalt maaelu ministri määruse 23.10.2015 nr 11 „Kohaliku tegevusgrupi toetus ja LEADER projektitoetus“ §28 alusel:
- (1) Projektitoetust võib taotleda strateegia meetmes nimetatud tegevuse, sealhulgas koostööprojekti elluviimiseks.
- (2) Kui projektitoetuse taotleja taotleb toetust:
1. Ehitisekohta, mida ehitatakse, välja arvatud uus püstitav hoone, või kuhu inventar või seade paigaldatakse, või mootorsõiduki kohta, kuhu seade paigaldatakse, on see ehitise või mootorsõiduki projektitoetuse taotleja omandis või on antud talle . õiguslikul alusel kasutamiseks vähemalt viieks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest;
  2. Uue hoone püstitamiseks, peab kavandatava hoone alune maa olema projektitoetuse taotleja omandis või on selle alusele maale projektitoetuse taotleja kasuks seatud hoonestusõigus vähemalt viieks järgneva aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest;
  3. Kogukonna vajadustest lähtuva kogukonnateenuse arendamiseks, peab kogukonnateenus olema kirjeldatud strateegias;
- (3) Paragrahvi 30 lõike 2 punktis 7 nimetatud tegevuste elluviimiseks võib toetust taotleda, kui need viiakse ellu:
1. paragrahvis 29 nimetatud kohaliku tegevusgrupi koostööprojekti osana;

2. kahe- kuni nelja-aastase tegevuskava alusel vähemalt kahe juriidilise isiku või füüsilisest isikust ettevõtja poolt, keda nimetatakse partneriteks ning kellest vähemalt üks ei ole teine kohalik tegevusgrupp (edaspidi *ühisprojekt*) või
3. koolitus- ja teavitustegevusena tegevuspiirkonna ettevõtluse arendamiseks projektitoetuse taotleja poolt, kellel on selle tegevuse elluviimiseks rakenduskavas kirjeldatud asjakohane suutlikkus (edaspidi *teadmussiirde projekt*).

Lisaks:

17. Projekti lõppedes, koos viimase maksetaotluse esitamisega, esitab toetuse saaja VPK lühikokkuvõtte projektist ning fotod projekti investeeringust või tegevusest

Vastavalt maaelu ministri määruse 23.10.2015 nr 11 „Kohaliku tegevusgrupi toetus ja LEADER projektitoetus“ § 28 ja § 37 alusel:

Projektitoetuse taotleja esitab PRIA-le koos avaldusega järgmised dokumendid:

1. Ühisprojekti puhul esitab taotleja koos taotlusega ühisprojekti tegevuskava 2-4 aasta kohta, mis on kõigi projektipartnerite poolt heaks kiidetud.
2. Projektitoetuse taotleja esitab ühisprojekti tegevuskavas järgmise teabe:
  - 1) ühisprojekti nimetus;
  - 2) ühisprojekti eesmärkide ja tegevuste kirjeldus;
  - 3) tegevuskava elluviimise periood ja ajakava;
  - 4) ühisprojekti osaleva partneri nimi, partneri esindaja nimi ja nende kontaktandmed;
  - 5) ühisprojekti partnerite ülesannete kirjeldus;
  - 6) eeldatavate tulemuste kirjeldus, sealhulgas ühisprojekti laiemast mõjust tegevuspiirkonnale;
  - 7) ühisprojekti raames elluviidavate tegevuste kavandatav eelarve;
  - 8) ühisprojekti osaleva projektitoetuse taotleja ja partneri allkirjad.
3. Toetatava tegevuse ja kavandatava investeeringu eeldatava maksumuse arvestus kululiikide kaupa, välja arvatud juhul, kui projektitaotluse esitab ühisprojekti taotleja, kelle eelarve on esitatud tegevuskavas;
4. Ehitusteatise- või ehitusloakohustusliku hoone ehitustegevuse puhul kavandatava ehitise maksumuse eelarve vastavalt § 19 lõike 9 nõudele, mis esitatakse Microsoft Exceli tarkvaraga töödeldavas vormingus ning mis on avaldatud PRIA veebilehel;
5. Ehitise puhul, mille ehitamiseks taotletakse toetust alates 30 000 eurost, väljavõte põhiprojekti joonistest koos põhiprojekti seletuskirjaga juhul, kui ehitusprojekt on nõutav ehitusseadustikus sätestatud tingimustel ja korras ning kui ei taotleta toetust ehitusprojekti koostamiseks;
6. Ehitise puhul, mille ehitamiseks taotletakse toetust alla 30 000 euro, väljavõte eelprojekti joonistest koos eelprojekti seletuskirjaga juhul, kui ehitusprojekt on nõutav ehitusseadustikus sätestatud tingimustel ja korras ning kui ei taotleta toetust ehitusprojekti koostamiseks;
7. Äriühingu puhul taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta kinnitatud majandusaasta aruande või kontserni puhul taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta kinnitatud majandusaasta konsolideeritud aruande ärakiri, kui nimetatud aruanded ei ole kättesaadavad äriregistrist;
8. Ärakiri § 28 lõike 4 nõuetele vastavast tegevuskavast, kui toetatav tegevus vastab § 28 lõike 3 punktile 2;
9. Projektijuhi elulookirjeldus, kui taotletakse toetust projektijuhtimise kulude kohta;
10. Ärakiri kohaliku tegevusgrupi üldkoosoleku otsusest kohaliku tegevusgrupi projektitaotluse või § 28 lõike 2 punktis 3 nimetatud tegevuse heakskiitmise kohta;
11. Ühiste kavatsuste kokkuleppe ärakiri, kui taotletakse toetust kohaliku tegevusgrupi piirülese koostööprojekti ettevalmistamiseks;
12. Ärakiri dokumendist, mis tõendab, et kavandatav ehitis, mida ehitatakse või kuhu inventar või seade paigaldatakse, või mootorsõiduk, kuhu seade paigaldatakse, kuulub taotleja omandisse või on antud taotlejale õiguslikul alusel kasutamiseks vähemalt viieks aastaks arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest.

Lisaks peavad taotlejad esitama:

17. MTÜ Võrumaa Partnerluskogu vormikohase projekti kirjelduse ja eelarve;
18. Strateegia või äriplaan koos finantsprognoosiga 3 järgneva majandusaasta kohta;
19. Organisatsiooni raamatupidamise bilanss ja kasumiaruanne;
20. Põhivara investeeringu puhul põhivara nimekiri või väljavõte vastavast põhivaragrupist;
21. Koolitusteenuse osutamisel peab nii teenuse pakkuja kui ka osutaja esitama koolituskava ja sihtrühma kirjelduse;

22. Vabas vormis kinnituskiri ühisprojekti osalevalt partnerilt;
23. Mitte varasema kui taotluse esitamisele vahetult eelnenud kuu esimese kuupäeva seisuga MTÜ, SA liikmete nimekiri v.a usulised ühendused;
24. Eelmise majandusaasta tulude jaotus, millest nähtub avaliku sektori (riigi, kohaliku omavalituse või nende ühenduse, muu avalik- õigusliku juriidilise isiku) toetuse osakaal.

Tegevusgrupp jätab endale õiguse iga-aastaselt rakenduskava meetmelehega sätestada täiendavad nõuded.

Toetuse maksimaalne suurus ja määr

Toetussumma: Väikseim toetus taotleja kohta ühes taotlusvoorus on **3 000** eurot ja suurim toetus **40 000** eurot.

Toetusmäär on:

1. Infrastruktuuriinvesteeringu puhul kuni 60% projekti kogumaksumusest;
2. Ettevõtjatele kuni 60% projekti kogumaksumusest;
3. Mittetulundusühingutel, sihtasutustel ja kohalikel omavalitsustel kuni 90% projekti kogumaksumusest, sealhulgas vähemalt 10% omaosalusest peab olema rahalise panusena; MTÜ, SA või kohaliku omavalitsuse üksusele antakse projektitoetust kuni 60% toetava tegevuse või investeeringu abikõlblikest kuludest, kui projektis kavandatud tegevus on suunatud ettevõtluse arendamiseks.
4. Mootorsõiduki ja maastikusõiduki ostmiseks ja liisimiseks projektitoetuse taotlemise korral antakse ettevõtjale, MTÜ-le ja SA-le projektitoetust kuni 30 % investeeringuobjekti abikõlblikest kuludest.
5. Infrastruktuuriinvesteeringute toetuse taotlemisel on toetuse määr MTÜ, SA ja Kohaliku omavalitsüksuse puhul 60% abikõlblikest kuludest, välja arvatud investeeringud lairiba interneti infrastruktuuri, mis on 90% toetusmääraga abikõlblikest kuludest.
6. Teadmussiirde projekti elluviimiseks antakse projektitoetust kuni 90 % toetatava tegevuse abikõlblikest kuludest.
7. Teadmussiirde projektide puhul on abikõlblikud ka projekti üldkulud (projekti otsesed personalikulud ja kaudsed kulud) kuni 20% ulatuses projekti abikõlblikest kuludest;

Viide sihtvaldkonnale

- 1A- innovatsiooni ja koostöö toetamine ning teadmistebaasi arendamine maapiirkondades;
- 1B- põllumajanduse, toidu tootmise ja metsanduse ning teadusuuringute ja innovatsiooni vaheliste sidemete tugevdamine;
- 1C- elukestva ja kutsealase õppe parandamine põllumajanduse ja metsandussektoris;
- 2A- kõigi põllumajandusettevõtete majandustegevuse tulemuslikkuse parandamine ning põllumajandusettevõtete ümberkorraldamise ja moderniseerimise hõlbustamine, eelkõige eesmärgiga suurendada turul osalemist ja turule orienteeritust ning põllumajandusliku tegevuse mitmekesistamist;
- 3A-toormetootjate konkurentsivõime parandamine nende parema integreerimise abil põllumajanduslike toiduainete tarneahelasse kvaliteedikavade kaudu, mis annavad põllumajandustoodetele lisaväärtuse, kohalike turgude edendamise ja lühikeste tarneahelate ning tootjarühmade ja -organisatsioonide ning tootmisharudevaheliste organisatsioonide kaudu;
- 6A- tegevusvaldkondade mitmekesistamine, väikeettevõtete loomise ja arendamise ning töökohtade loomise hõlbustamine;
- 6B- maapiirkondade kohaliku arengu soodustamine.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artiklis 5 nimetatud prioriteetid, mille eesmärkide saavutamisele strateegia meetme rakendamine enim kaasa aitab³

Prioriteet nr 1- teadmussiirde ja innovatsiooni parandamine põllumajanduses, metsanduses ning maapiirkondades, keskendudes järgmistele valdkondadele: a), b), c).

Prioriteet nr 2- põllumajandusettevõtete elujõulisuse ja kõigi põllumajandusvormide konkurentsivõimeparandamine kõigis piirkondades ning uuenduslike põllumajandustehnoloogiate ja metsade säästva majandamise edendamine, keskendudes järgmistele valdkondadele: a);

Prioriteet nr 3- toiduahela korraldamise, sealhulgas põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise, loomade heaolu ja riskijuhtimise edendamine põllumajanduses, keskendudes järgmistele valdkondadele: a);

Prioriteet nr 6- sotsiaalse kaasamise, vaesuse vähendamise ja maapiirkondade majanduslik arengu edendamine, keskendudes järgmistele valdkondadele: a), b).

Viide arengukava meetmele, kui strateegia meede sellega kattub

Ei kattu

Strateegia meetme indikaatorid ja sihttasemed

Väljundnäitajad: (eesmärk 2015-2020)

- 1) Toetuse saanud projektide koguarv 70;
- 2) sh. kohaliku toiduga seotud projektide arv 25;
- 3) sh ühisprojektide arv 15;
- 4) sh noorte ettevõtlikust toetavate projektide arv 10.
- 5) Paranenud teenustest kasu saavad maapiirkondade elanikud 10 000.

Projektitoetuse taotluste hindamiskriteeriumid

Hindamine toimub järgneva hindamiskaala alusel täisarvudes: 0- puudulik; 1- nõrk; 2- keskpärane; 3- hea; 4- väga hea.

Hindamiskriteeriumid:

- 1) Projekti mõju alameetme eesmärkide saavutamisele (osakaal 35%)
- 2) Mõju ettevõtte ja ettevõtluskeskkonna arengule (osakaal 20%)
- 3) Projekti jätkusuutlikkus (osakaal 20%)
- 4) Projekti ettevalmistuse tase (osakaal 15%)
- 5) Taotleja suutlikkus ja eelnev kogemus projekti elluviimiseks, eelarve põhjendatus (osakaal 10%).

Projektitoetuse saaja kohustused

Vastavalt maaelu ministri määruse 23.10.2015 nr 11 „Kohaliku tegevusgrupi toetus ja LEADER projektitoetus“ §42

1. Projektitoetuse saaja viib ellu toetatava tegevuse või teeb investeeringu ja esitab PRIA-le elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu selle tegevuse elluviimist või investeeringu tegemist tõendavad dokumendid kuni neljas osas ühe projektitaotluse kohta kahe aasta jooksul arvates PRIA poolt projektitaotluse rahuldamise otsuse tegemisest, kuid hiljemalt 31. detsembril 2022.
2. Projektitoetuse saaja viib ellu § 28 lõike 3 punktis 2 nimetatud ühisprojektis kavandatud tegevuse või teeb investeeringu ja esitab PRIA-le elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu selle tegevuse elluviimist või investeeringu tegemist tõendavad dokumendid kalendriaastas kuni neljas osas ühe taotluse kohta kuni nelja aasta jooksul arvates PRIA poolt projektitaotluse rahuldamise otsuse tegemisest, kuid hiljemalt 31. detsembril 2022.
3. Projektitoetuse saaja viib ellu § 29 lõikes 1 nimetatud koostööprojektis kavandatud tegevuse või teeb investeeringu ja esitab PRIA-le elektrooniliselt PRIA e-keskkonna kaudu selle tegevuse elluviimist või investeeringu tegemist tõendavad dokumendid kalendriaastas kuni neljas osas ühe taotluse kohta kuni kolme aasta jooksul arvates PRIA poolt projektitaotluse rahuldamise otsuse tegemisest, kuid hiljemalt 31. detsembril 2022.
4. Kui investeeringuobjekt ostetakse liisingulepingu alusel, viib projektitoetuse saaja tegevuse ellu ja esitab selle tegemist tõendavad dokumendid kalendriaastas kuni neljas osas ühe taotluse kohta kuni viie aasta jooksul arvates PRIA poolt projektitaotluse rahuldamise otsuse tegemisest, kuid hiljemalt 30. juunil 2023.
5. Projektitoetuse saaja suhtes ei ole algatatud likvideerimismenetlust ega kohtuotsusega välja kuulutatud pankrotti.
6. Projektitoetuse saajal ei tohi olla riikliku maksu võlga või tema riikliku maksu võla tasumine on ajatatud ja maksuvõla tasumise ajatamise korral on maksuvõlg, mille tasumise tähtaeg on möödunud, tasutud ettenähtud summas.
7. Projektitoetuse saaja on kohustatud:
  - 1) võtma projektitoetuse abil tehtud investeeringu sihtotstarbeliselt kasutusse kahe aasta jooksul, välja arvatud juhul, kui strateegia või § 7 lõike 3 punkti 5 kohaselt on ette nähtud pikem tähtaeg, kuid hiljemalt 30. juuniks 2023. aastal;
  - 2) säilitama ja kasutama sihipäraselt projektitoetuse eest ostetud investeeringuobjekti vähemalt viie aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest;
  - 3) täitma vabatahtliku tasustamata töö tegemise tõendamiseks töö tegija ja projektitoetuse taotleja poolt allkirjastatud päevikut, milles kajastatakse töö kirjeldus, tehtud töö maht, töö tegemise aeg, tehtava töö ühiku hind, töö tegijad, töö tegemiseks kulunud aeg ja vajaduse korral andmed vabatahtliku tasustamata töö tegemisel kasutatud masina, seadme või mootorsõiduki kohta;
  - 4) eristama selgelt oma raamatupidamises projektitoetuse kasutamisega seotud kulud ning neid kajastavad kulu- ja maksedokumentid muudest kulu- ja maksedokumentidest;
  - 5) võimaldama teostada projektitoetuse sihipärase ja tähtaegse kasutamise üle järelevalvet ja teha muid toetuse saamisega seotud kontrollid ning osutama selleks igakülgset abi, sealhulgas võimaldama

viibida projektitoetuse saaja kinnisasjal, ehitises ja ruumis ning läbi vaadata dokumente ja toetuse abil ostetud vara kohapeal;

- 6) teavitama PRIAt viivitamata kirjalikult käibemaksukohustuslaseks registreerimisest käibemaksuseaduse § 20 alusel kuni viie aasta jooksul arvates PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest, kui projektitoetuse saaja on saanud toetust käibemaksu kohta;
- 7) esitama projektitoetuse kasutamise seotud seireks vajalikku teavet kohaliku tegevusgrupi või PRIA nõudmisel;
- 8) vastama Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 III jaotise I peatükis ja strateegia meetmes nimetatud nõuetele ning riigiabi reeglitest tulenevatele nõuetele;
- 9) omama ehitise kohta ehitisluba või ehitisteatist, kui see on nõutav ehitusseadustiku kohaselt

---

¹ Täidetakse iga strateegia meetme kohta eraldi

² Märgitakse, kas strateegia meede võib sisaldada ka investeeringuid. Eraldi tuuakse välja investeeringud, mille puhul on lubatud taotleda projektitoetust mitmes etapis ja võtta investeering sihtotstarbelisse kasutusse § 42 lõike 7 punktis 1 sätestatud pikema tähtaja jooksul. Märgitakse, kas strateegia meede võib sisaldada ka investeeringuid.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1305/2013

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:347:0487:0548:ET:PDF>